

Praca doktorska – Streszczenie

Gabriela Kierzkowska

Efektywne wykorzystanie zajęć edukacyjnych wspomaganych technologią informacyjną (na przykładzie nauczycieli nauczania wczesnoszkolnego) to rozprawa doktorska, której tematyka oscyluje wokół stosowania współczesnych środków dydaktycznych (TI) w procesie edukacyjnym w oparciu o założenia dydaktyki konstruktywistycznej i wybranych zagadnień wpisujących się w obszar pedagogiki kognitywistycznej. Niniejsza dysertacja powstała na podstawie analizy badanego fragmentu rzeczywistości i stanowi próbę określenia zależności pomiędzy efektywnością zajęć realizowanych metodami tradycyjnymi a zajęć wspomaganych technologią informacyjną (TI) prowadzonych przez nauczycieli klas drugich i trzecich edukacji wczesnoszkolnej. Celem pracy jest weryfikacja tezy, *że nauczyciel stosując narzędzia technologii informacyjnej w procesie kształcenia, efektywniej gospodaruje czasem na zajęciach, motywuje uczniów do twórczego i logicznego myślenia, angażuje do działania, usprawnia proces zapamiętywania i kojarzenia, co przekłada się na lepsze wyniki i osiągnięcia edukacyjne uczniów.*

Koncepcją przyjętą w konstruowaniu założeń dotyczących skutecznego wykorzystania czasu jest *model czasu Virginii Richardson*, występujący w komplementarnym ujęciu *planu metodycznego według Bolesława Niemierki*, zaś zagadnienia struktury treści przekazywanej przez nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej zbudowano w oparciu o *model struktury treści zaproponowanej przez Bronisława Siemienieckiego*.

Praca składa się z sześciu części. W **rozdziale pierwszym** dokonano analitycznego przedstawienia znaczenia pojęcia technologii informacyjnej (TI) i jej miejsca w przestrzeni edukacyjnej. Przedstawiono również znaczenie efektywnej komunikacji z perspektywy pedagogiki kognitywistycznej. Perspektywa ta stwarza możliwość traktowania procesu komunikowania w sposób wielowymiarowy, co nieodwracalnie wpływa na rolę nauczyciela w procesie kształcenia jako kreatora sytuacji edukacyjnych motywujących uczniów do twórczego działania.

W **rozdziale drugim** przeprowadzono rozważania dotyczące zależności pomiędzy efektywnością zajęć tradycyjnych a zajęć wspomaganych TI prowadzonych przez nauczycieli klas drugich i trzecich edukacji wczesnoszkolnej, w oparciu o koncepcję i model czasu Virginii Richardson ukazujący proporcje czasu, jakim dysponuje nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej na zajęciach a czasu jaki, jest potrzebny uczniowi do opanowania nowych treści. Przedstawienie skutecznego wykorzystania czasu, występujące w komplementarnym

ujęciu planu metodycznego według Bolesława Niemierki, zaś opis struktury treści przekazywanej przez nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej powstał w oparciu o model struktury treści zaproponowanej przez Bronisława Siemienieckiego oraz wyjaśnienie pojęć efektywności, komunikacji i samego określenia czasu, co pozwala zgłębić i zrozumieć istotę zagadnień poruszanych w pracy.

Z uwagi na studia i analizę naukową z zakresu procesu efektywnego wykorzystania zajęć edukacyjnych wspomaganych TI w edukacji wczesnoszkolnej zostały przeprowadzone badania empiryczne w oparciu o strategię triangulacyjną. Zaprezentowane badania mają *charakter diagnostyczny*, a ich założenia przedstawione zostały w **rozdziale trzecim**.

Diagnoza dotyczy efektywnego wykorzystania czasu, którym dysponuje nauczyciel oraz czasu pracy, jaki uczeń posiada w trakcie zajęć (lekcji) tradycyjnych i wspomaganych TI na poziomie edukacji wczesnoszkolnej w klasach II i III szkoły podstawowej została ujęta w **rozdziale czwartym**. Analiza badanego zjawiska pozwoliła na wnikliwe i dokładne zbadanie wielu elementów występujących na zajęciach, w trakcie których poddano obserwacji zarówno czynności wykonywane przez nauczyciela, jak i ucznia. Uzyskane wyniki pozwoliły na potwierdzenie przypuszczeń, iż zajęcia wspomagane TI w niektórych obszarach są bardziej skuteczne i efektywne, co potwierdziły istotne statystycznie wyniki badań ilościowych.

W **rozdziale piątym** dokonano analizy danych empirycznych dotyczących organizacji procesu nauczania na zajęciach wspomaganych TI i prowadzonych metodą tradycyjną w oparciu o plan metodyczny według Bolesława Niemierki i model spójności struktury treści zaproponowanej przez Bronisława Siemienieckiego, które stosują nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej na fundamentalnych edukacjach (polonistycznej, polonistyczno - społeczno - przyrodniczej, matematycznej) przewidzianych programem nauczania na tym poziomie kształcenia. Istotne statystycznie wyniki przeprowadzonych badań potwierdzają przypuszczenia o większej atrakcyjności zajęć wspomaganych TI, niż zajęć prowadzonych tradycyjnie zwłaszcza w obszarze aktywności uczniów, w zakresie motywacji, pobudzania ciekawości zainteresowań, wyzwalań twórczego myślenia, kojarzenia zdarzeń oraz pobudzania logicznego zapamiętywania przekazywanych treści.

Rozdział szósty stanowi dopełnienie wiedzy na temat określenia zależności pomiędzy zajęciami tradycyjnymi a zajęciami wspomaganyimi TI. Najważniejsze wnioski sformułowano na podstawie analizy obserwacji kompleksowych w klasach II i III, oraz analizy wyników przeprowadzonego eksperymentu z „podziałem krzyżowym” w klasach II, a także na podstawie analizy odpowiedzi otrzymanych z kwestionariusza ankiety dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej. Przeprowadzone badania dowodzą, że współcześni

uczniowie chętniej pracują, gdy treści uczenia się przedstawione są w atrakcyjnej formie. Otrzymane wyniki badań własnych mają charakter interdyscyplinarny i niewątpliwie stanowią podstawę formułowania istotnych wniosków dla teorii i praktyki edukacyjnej.

Słowa kluczowe: efektywność, czas, technologia informacyjna, spistość struktury treści, zajęcia tradycyjne, zajęcia wspomagane TI, obserwacje, eksperyment